

Nytt Värna Vårda Visa
Välkomna!!!

Praktiska saker

- Ange både namn och organisation i er profil (högerklicka på din egen bild eller tryck på dom tre prickarna bredvid ditt namn)
- Räck gärna upp handen om du har korta förståelsefrågor – övriga frågor får ni gärna skriva i chatten så tar vi dem mer samlat.
- Ha micken avstängd om du inte ska prata. Men ha gärna bilden på
- Presentationen/dokumentation läggs upp NV:s webb efter mötet (inom en vecka)

Incheckning

- Vilka är med idag?
- Vilka är vi som jobbar med detta?
  - Naturvårdsverket
  - Referensgruppen Lst/Hav

Dagens upplägg

10.15-10.45

- Tidplan
- Visioner – vad vill vi med ett nytt Värna Vårda Visa?
- Hur ska nya VVV fungera?

10.45- 11.00. *Bensträckare*

11.00-11.45

- Vilka delar i kedjan behöver förstärkas?
- Förflyttningar –
  - Förtydligade målsättningar och prioriteringar
  - Stärka förutsättningar för genomförande av prioriterade åtgärder
  - Stärka hela kedjan och ett kunskapsbaserat arbetssätt

11.45-12 Frågor och avrundning

Tidplan

2024

- 31 maj: webinarie 2
- Remiss i september
- Färdigt VVV vinter 2024
- Publicering webb och kommunikation vinter 2024/25

Visioner

– vad vill vi med ett nytt
Värna Vårda Visa?

Bakgrund

- Vi har ett gemensamt uppdrag att skydda och förvalta skyddad natur, men vi har ansvar för olika delar i en kedja som behöver hänga ihop, i det ingår både naturskötsel och friluftsliv
- Behov av samverkan mellan nationella och regionala myndigheter för att säkerställa att insatser ger önskvärda resultat på olika geografiska nivåer
- Tidigare genomfördes Värna Vårda Visa-programmet (2005-2015) på nationell nivå, kompletterat med regionala program) vilket var det första samlade arbetssättet för att nå ett effektivare arbete i samverkan
- Idag saknas ett arbetssätt för att stärka effektiviteten i det samlade arbetet med skyddade områden

Naturvårdsverket prioriterad insats 2023-2024

Ta fram nationellt måldokument!

- Ska kunna fylla en funktion liknande tidigare VVV, men vara aktuellt och anpassat till nuvarande behov och förutsättningar.
- Utgå från måläret 2030
- Ge en tydlig inriktning och "ramverk" för förvaltningen av skyddad natur som baseras på underlag så som:
  - **lagkrav enligt Art- och habitatdirektivet, nya krav SDF**
  - förväntade krav enligt förslaget om förordning om restaurering av natur,
  - **PAF**,
  - underlag till utfästelser för biologisk mångfald 2030,
  - miljömål,
  - **friluftsmål** och friluftsstrategi mm.
- Visa en tydlig vision/målsättningar för arbetet i skyddade områden som bidrar till starkare gemensamt arbete mot nationella mål
- Klargöra övergripande prioriteringar mellan och inom olika uppdrag/områden/åtgärder
- Ange vilka åtgärder/insatser som behövs på en övergripande nivå för att nå målen, och klargöra rollfördelningen mellan aktörer när det gäller åtgärdsbehov/förslag.
- Ge en grund för uppföljning, rapporteringar och kunskapsuppbyggnad

Slutsatser – viktiga delar som behöver ingå

- **Ramverk** - något att hålla sig i!
- **Mål** – för riktningen
- **Prioriteringar och åtgärdsbehov** – för planeringen
- **Resultatanalys och uppföljning** – för att veta vartåt vi rör oss
- **Förutsättningar** – behövs för alla delar

Förväntade nyttor

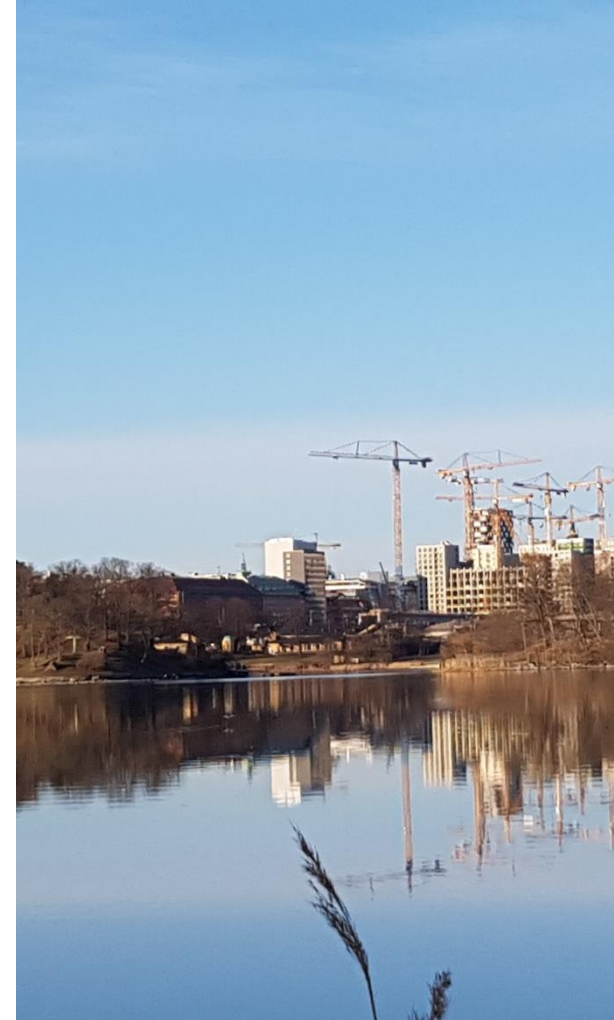
Med ett systematiskt och adaptivt arbetssätt kan vi förvänta oss:

- Att vi tillsammans genomför de uppdrag vi har fått på ett effektivt sätt
- Effektivare anslagsanvändning (mer nytta per krona) tack vare att vi:
  - arbetar effektivt och målstyrt på alla skalor från lokalt till internationellt
  - kan prioritera viktigaste behov på såväl lokal, regional, nationell och internationell skala
  - har identifierat de viktigaste åtgärderna
  - säkerställer att åtgärderna som genomförs ger förväntat resultat
- Enklare att skapa stödsystem, uppföljning och åiterrapportering som stödjer verksamhetens krav
- Förenklad dialog mellan och inom Länsstyrelserna och Naturvårdsverket samt med Havs- och vattenmyndigheten, sektorsmyndigheterna och Regeringskansliet

Riksrevisionen

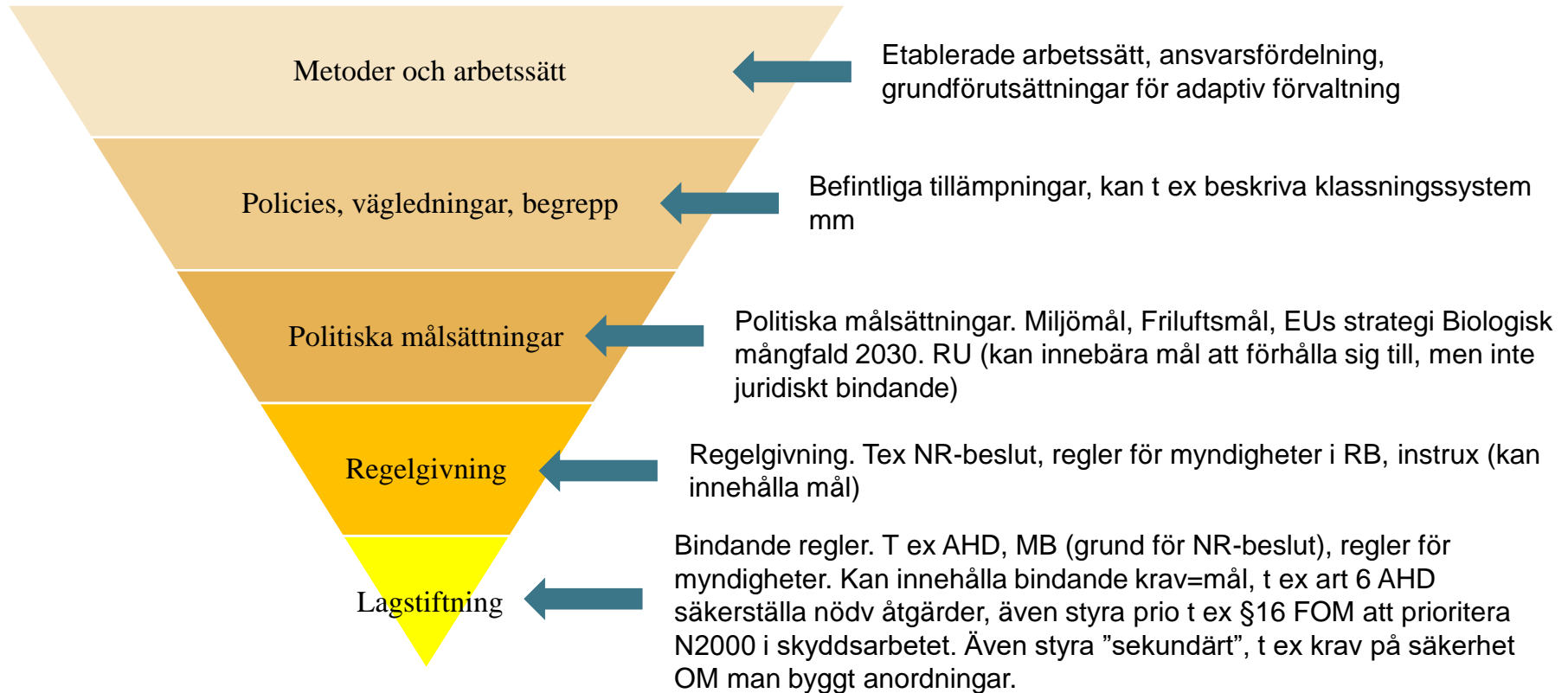
Eftersatt skötsel av nationalparker och naturreservat | Riksrevisionen

- Beslut och planer inaktuella – problem för förvaltning
- Vissa brister vägledning (SkötselDOS, balans friluftsliv-naturskötsel)
- Medelsfördelning, inaktuell modell
- Principer för prioriteringar (tillämpa på Ist)
- Brister i uppföljningssystem gör att vi har dålig koll på utveckling

Hur ska nya Värna Vårda Visa fungera?

Ramverket

Analys
värden
o
behov

Urval
skydd

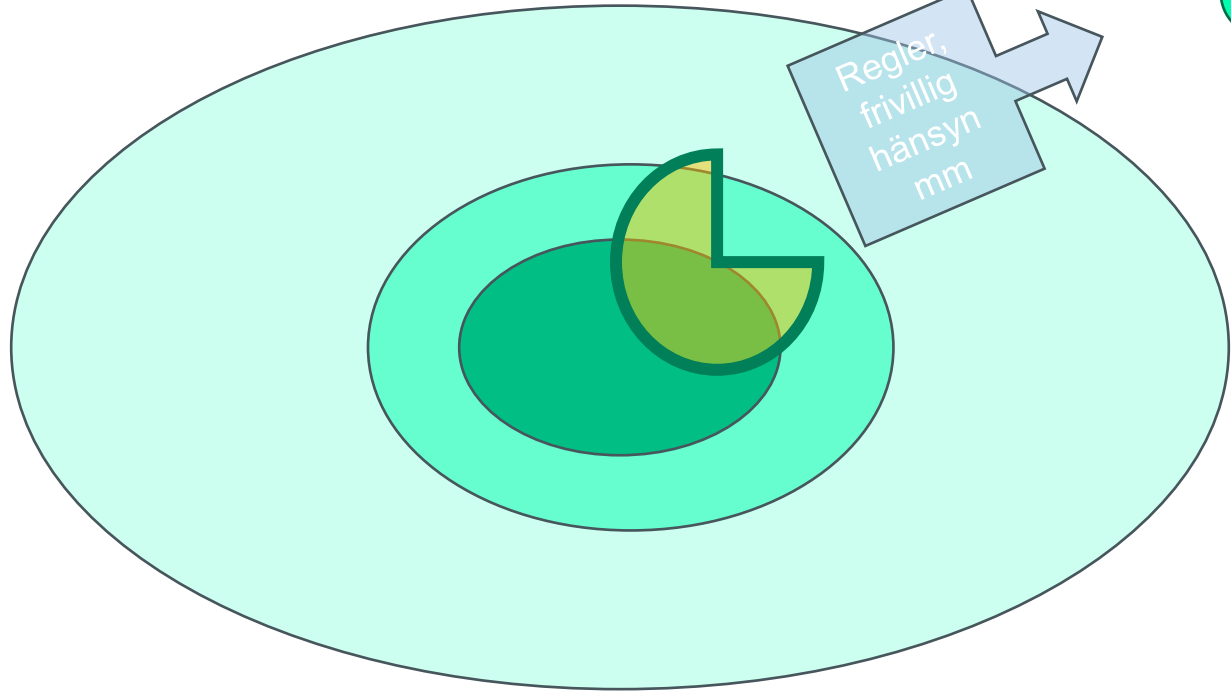
Mål
och
prio

Genom-
förande

Upp-
följnin
g

Resultat
Naturskötsel
/friluftsliv

Regler,
frivillig
hänsyn
mm

Arbetet med skyddad natur utgår från samma mål

SÄKERSTÄLLA OMRÅDEN

- Urval och prioriteringar
- Områden avgränsas så att syftet kan uppnås
- Inrätta nödvändiga regler för att långsiktigt bevara områdets värden

FÖRUTSÄTTNINGAR ATT FÖRVALTA

- Beslut och skötselplaner
- Fastighetsfrågor
- Rådighet
- Finansiering
- Kapacitet och kompetens
- mm

PRIORITERADE ÅTGÄRDER

- Nationella och regionala prioriteringar
- Årliga prioriteringar utifrån tillgänglig budget och angelägenhetsgrad
- Prioriterade insatser genomförs

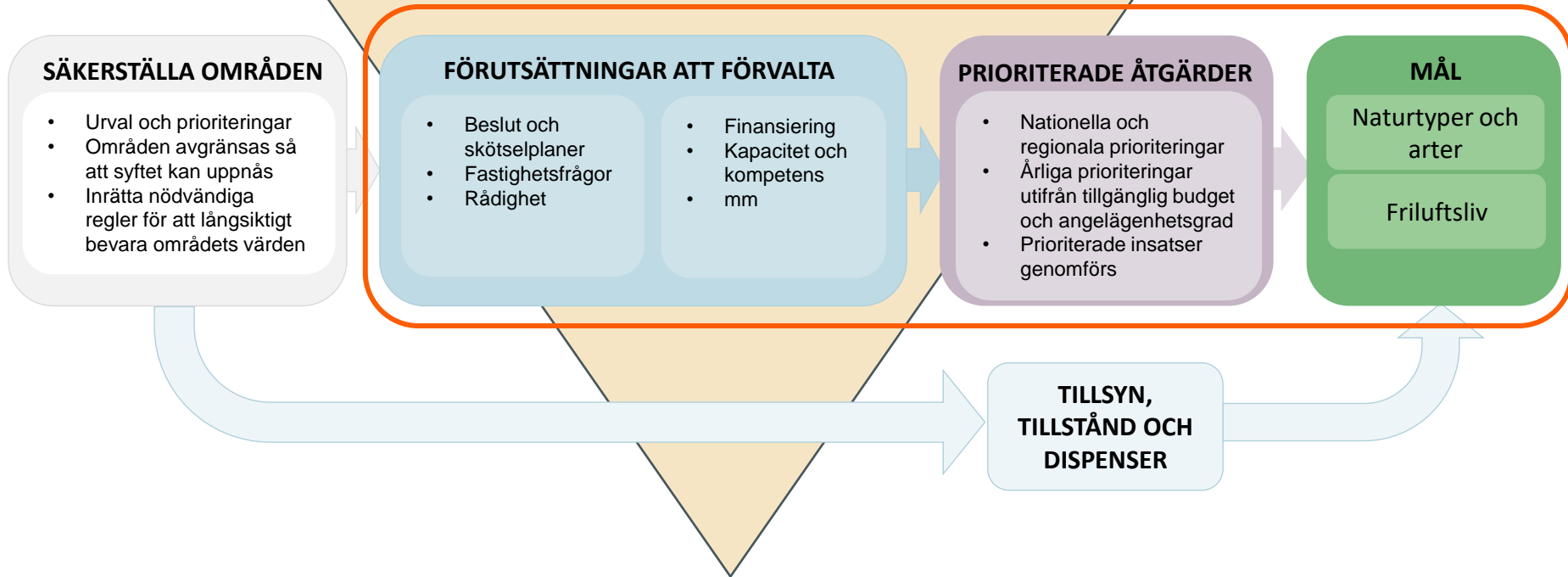
MÅL

Naturtyper och arter

Friluftsliv

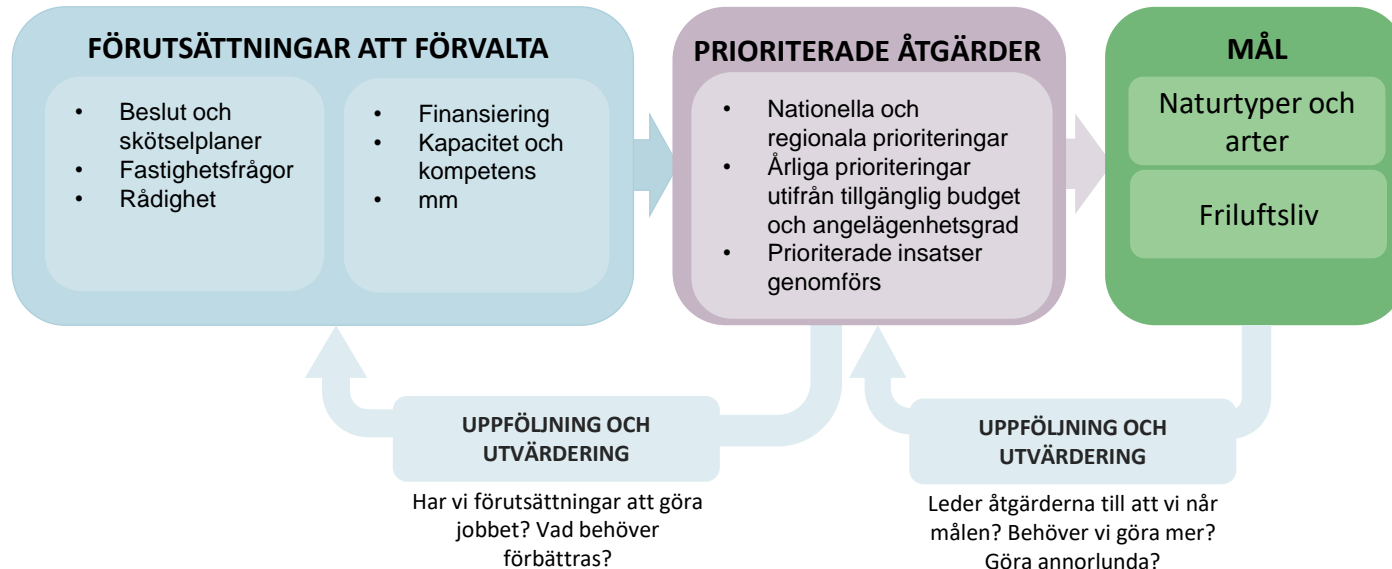
TILLSYN,
TILLSTÅND OCH
DISPENSER

Förvaltningen - en del av arbetet med skyddad natur

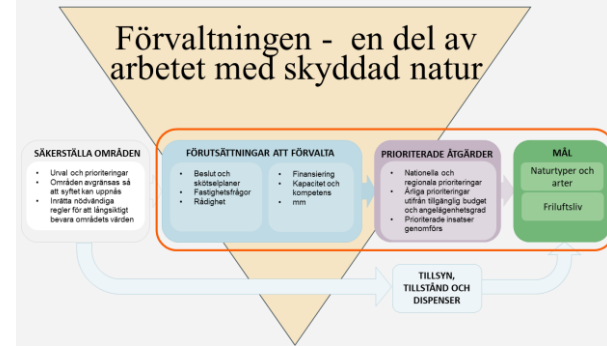

Förvaltningen - en del av arbetet med skyddad natur

Vad kommer programmet innehålla?

- Varje del av i helheten kommer att beskrivas med utgångspunkt från ramverket
- Nuläge kommer analyseras och behovet av förflyttningar från dagens läge till ett mer önskvärt läge kommer att adresseras
- Varje förflyttning kommer ha tydliga mål, åtgärder och förväntade resultat
- Konkreta åtgärder kopplade till förflyttningar fram till 2030 kommer att anges i programmet som presenteras i höst, men ...
- ... programmet är mer långsiktigt än så och ska uppdateras regelbundet för att vara aktuellt och anpassat till gällande behov och förutsättningar

Vad är dina förväntningar på ett nytt Värna-Vårda-Visa?

Menti.com

5176 8023

Paus

åter kl 11.00

Vad är dina förväntningar på ett nytt VVV?

52 responses

Dagens upplägg

- Tidplan
- Visioner – vad vill vi med ett nytt Värna Vårda Visa
- Hur ska nya VVV fungera?

Bensträckare

11.00-11.45

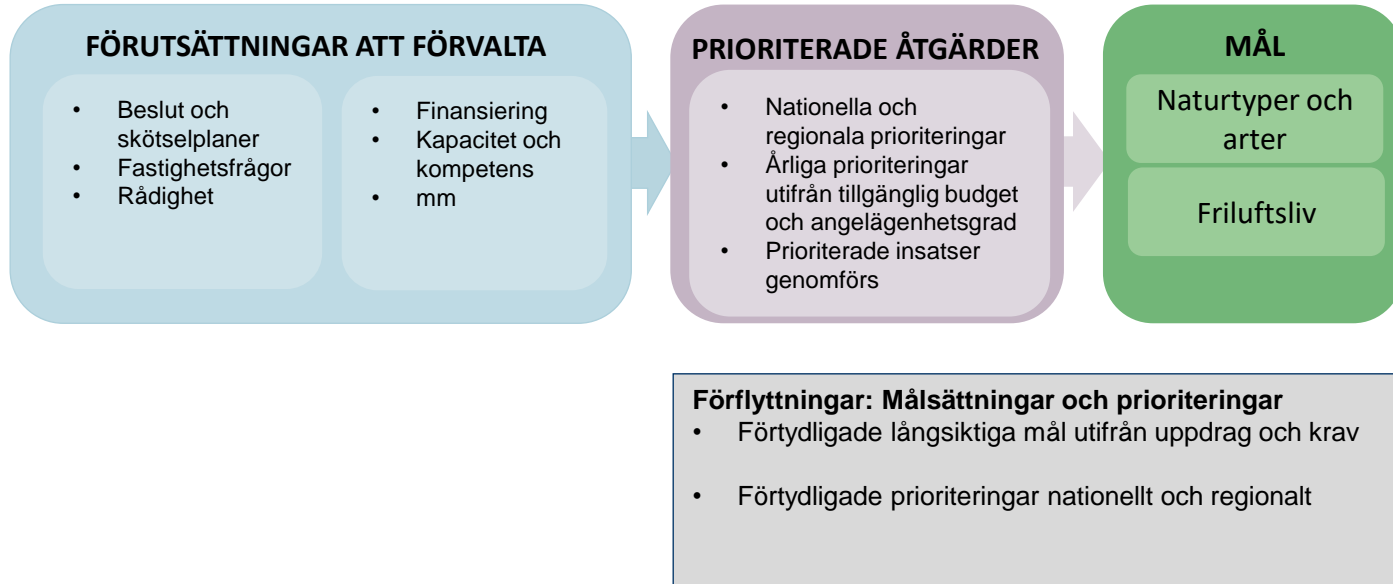
- Vilka delar i kedjan behöver förstärkas? Varför dessa förflyttningar?
- Förflyttningar –
  - Förtydligade målsättningar och prioriteringar
  - Stärka förutsättningar för genomförande av prioriterade åtgärder
  - Stärka hela kedjan och ett kunskapsbaserat arbetssätt

11.45-12 Frågor och avrundning

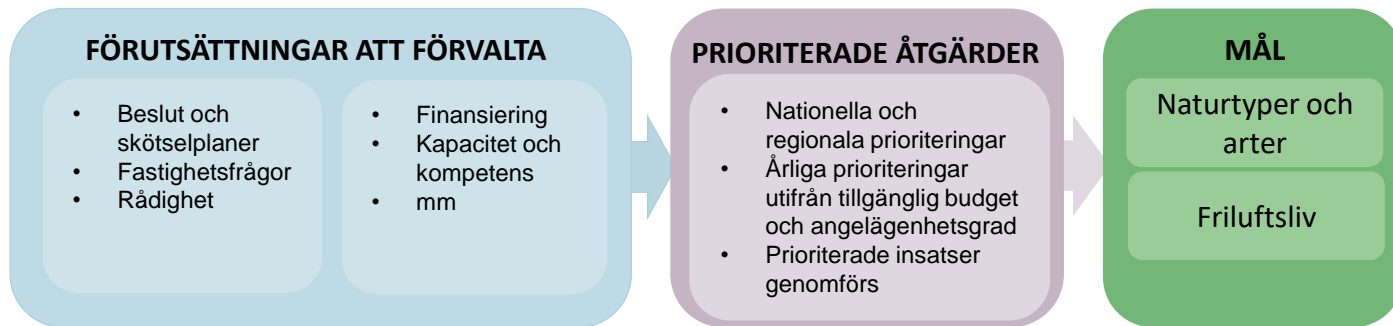
Vilka delar av
kedjan behöver
stärkas?

Vilka delar av kedjan behöver stärkas?

Vilka delar av kedjan behöver stärkas?

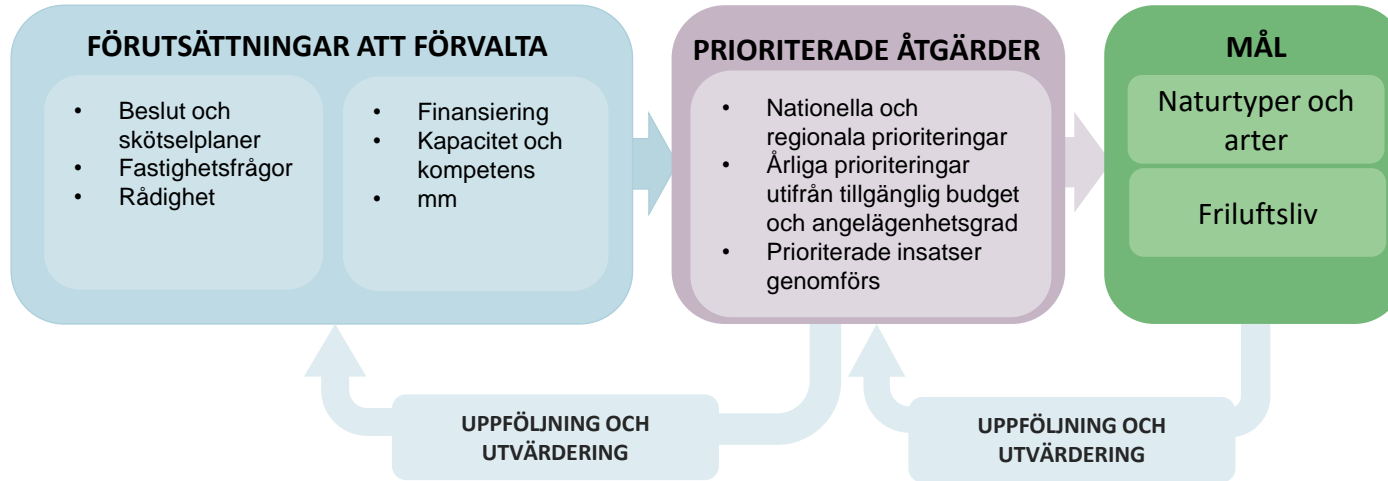

Förflyttningar: Stärkta förutsättningar

För att stärka förutsättningarna att genomföra prioriterade åtgärder:

- Beslut och skötselplaner
- Kapacitet och kompetens
- Finansiella resurser och styrning

Vilka delar av kedjan behöver stärkas?

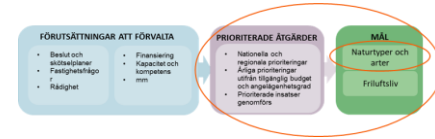

Förflyttningar: Stärka hela kedjan och ett kunskapsbaserat arbetssätt

För att nå en kunskapsdriven och adaptiv förvaltning behövs:

- Stärkt kunskap om det vi har i uppdrag bevara och utveckla
- Utvecklad uppföljning av både mål och verksamhet
- Bättre stödsystem för en kunskapsdriven och adaptiv förvaltning

Förtydligade målsättningar och prioriteringar

Ökad kunskap om och förståelse för vad EU-åtagandet innebär

Varför behöver vi denna förflyttning?

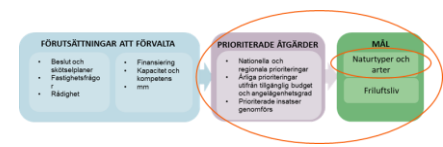
- Vi som land, och som myndigheter, har en skyldighet att leva upp till de åtaganden Sverige gjort inom EU. Men det framgår av kontakter med länsstyrelserna att förståelsen för detta är otillräcklig, och att man ofta ger detta lägre prioritet än arbete mot nationella mål.

Vilket resultat strävar vi efter? (Mål?)

- God kunskap och förståelse hos förvaltare vad direktivåtagandena och Natura 2000 innebär när det gäller skyddade områden.

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

Naturvårdsverket behöver ge ytterligare vägledning om EU-direktivens krav och vad detta betyder för reglering av nödvändiga bevarandeåtgärder och behov av prioriteringar

Nationella och regionalt framtagna prioriteringar för naturvårdande skötsel

Varför behöver vi denna förflyttning?

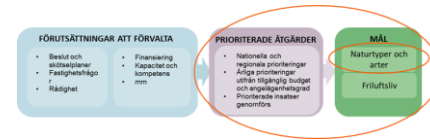
- För att kunna arbeta kostnadseffektivt och nå bästa resultat behövs prioriteringar med utgångspunkt i behov och kunskaper bevarandetilstånd och behov av utveckling. Kraven på reglering av nödvändiga bevarandeåtgärder i Natura 2000 behöver omhändertas.

Vilket resultat strävar vi efter?

- Det finns strategiska prioriteringar på nationell nivå som omsatts till prioriteringar på regional nivå som tillsammans sätter fokus på det som är mest angeläget utifrån:
  - Åtaganden i naturvårdsdirektiven samt nationellt prioriterade miljöer och arter
  - Angelägenhetsgrad baserat på tillstånd och hotbild

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

- *Naturvårdsverket* har (i VVV) klargjort övergripande nationella prioriteringar för naturskötsel baserat på den kunskap vi har idag.
- Utifrån ovanstående tar *Länsstyrelsen* fram regionala prioriteringar utifrån förutsättningar i respektive län och för att väga in landskapssammanhang (grön infrastruktur), arters behov och andra aspekter

Prioriteringar naturskötsel - grundprinciper

När prioriteringar görs behöver de tydligt utgå från grundprinciper i Art- och habitatdirektivet och våra etablerade kriterier för förvaltning av skyddad natur.

Bibehålla

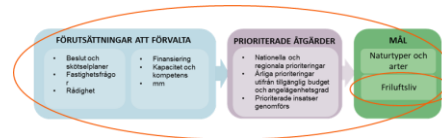
Högsta prioritet behöver ges till att bibehålla det som redan är i bra tillstånd och därmed prioritera skötselåtgärder för att bibehålla tillståndet. Löpande skötsel av sådant som snabbt kan förlora värden får särskilt hög prioritet.

Återställa

Näst högsta prioritet ges till att återställa områden med värdefull natur men där det finns en negativ påverkan av t ex igenväxning, markavvattning, mm. Prioritet sätt utifrån graden av påverkan/hot mot de värden som ska bevaras (dvs allvarlighetsgrad, omfattning och ireversibilitet).

Återskapa

Att återskapa naturtyper och livsmiljöer för arter är generellt lägre prioriterat än att bibehålla och återställa. Prioritet kan dock behöva ges till återskapande när det är av mycket stor betydelse för bevarande av en naturtyp eller livsmiljö och/eller är av stor betydelse i ett landskapssammanhang.

Målstyrt arbetssätt med fokus på friluftsmålen

Varför behöver vi denna förflyttning?

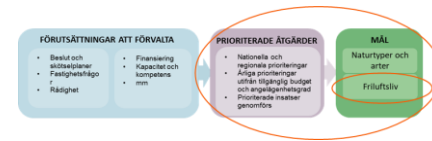
- Vi behöver arbeta tydligare mot gemensamma mål
- Det är ottydligt hur skyddad natur är (eller blir) en resurs för friluftsliv och naturturism
- Det är ottydligt hur och i vilken omfattning skyddad natur bidrar till Friluftsmålen

Vilket resultat strävar vi efter?

- Att det är tydligt för "naturvårdsfamiljen" vad som menas/innebär att skyddad natur är en resurs för friluftsliv och naturturism
- Att det är tydligt 'hur stort' bidrag skyddad natur står för och vad som krävs för att målen ska nås
- Tydligt urval av områden med fokus på bidrag till friluftsmålen.
- Att det finns ett tydligare fokus på ett regionalt perspektiv på friluftsliv i länet (inte objektsnivå)

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen? (exempel)

- Fastställa målklassningsvägledningen
- Tydliggöra/diskutera skyddade områdens bidrag (som resurs) till friluftsmålen utifrån faktorer som påverkar länens fördelning av klasserna.
- Naturvårdsverket och Länsstyrelser: Implementera målklassningssystemet

Stöd kring prioriteringar för löpande förvaltning och insatser för friluftsliv

Varför behöver vi denna förflyttning?

- Det är otydligt stöd kring hur resurser används/prioriteras i friluftslivsarbetet i skyddad natur

Vilket resultat strävar vi efter?

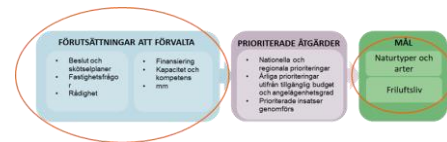
- Att prioriteringar (löpande förvaltning/satsningar/annat) inom/för friluftslivet är tydliga, effektiva och välgrundade

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen? (exempel)

- Vägledning/stöd utarbetas kring prioriteringar utifrån säkerhet, hållbarhet, tillgänglighet samt tillgängliga resurser

Stärka förutsättningar för genomförande av prioriterade åtgärder

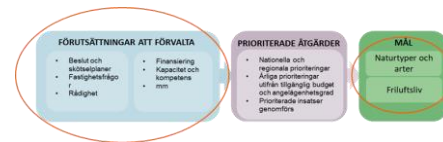
Skyddsbeslut/skötselplaner hindrar inte viktiga skötselåtgärder

Varför behöver vi denna förflyttning?

- Att ha den reglering som behövs för att kunna genomföra nödvändiga bevarandeåtgärder inom Natura 2000 är ett lagkrav. Sverige och myndigheterna följer alltså inte lagen om vi har nationella beslut som utgör formella hinder för det.
- Det kommer efterhand också till kunskap om t ex åtgärdsbehov för arter, eller naturmiljöer som inte beaktades när skyddsbeslutet togs.
- Inskränkningar för friluftslivet är inte alltid väl motiverade utifrån syftet med områdesskyddet. Syfte och mål som tydliggör riktning för friluftslivet i skötselplaner och beslut är ofta bristfälliga. Åtgärder för att uppnå hållbara besök är inte alltid möjligt.
- Bristande kunskap kring hur förutsättningar skapas för ett hållbart friluftsliv och naturturism

Vilket resultat strävar vi efter?

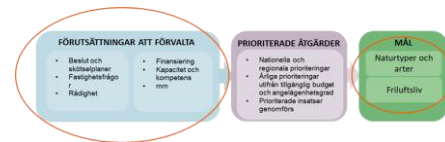
- Senast 2030 är alla beslut/planer som inte är förenliga med identifierade skötselbehov för prioriterade bevarandevärden i Natura 2000 uppdaterade
- Samsyn kring hur förutsättningar skapas för ett hållbart friluftsliv och naturturism
- Revidera prioriterade beslut/planer som hindrar förvaltningen att skapa förutsättningar för säkra, hållbara, tillgängliga besök (även utifrån målklassning).

Skyddsbeslut/skötselplaner hindrar inte viktiga skötselåtgärder - forts

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

- *Naturvårdsverket* tar vägledning om förenklade modeller för att kunna göra uppdateringar av skötselplaner/beslut.
- *Naturvårdsverket* uppdaterar befintliga vägledningar i syfte att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och naturturism redan i bildandeprocessen (samt vid revideringar).
- *Länsstyrelsen* identifierar de beslut/planer där behov finns, och tar fram en planering samt prioriteringsordning för revidering (till 2030).
- *Länsstyrelsen* reviderar de beslut/planer som utgör hinder för genomförande av prioriterade åtgärder inom Natura 2000 samt störst hinder för att förbättra förutsättningar för säkert, hållbart, tillgängligt friluftsliv.
- *Naturvårdsverket* Utveckla vägledning som omfamnar en helhet kring planering för hållbara besök (finns luckor/brister idag)

Översyn finansieringsmodell, för effektivare styrning efter behov

Varför behöver vi denna förflyttning?

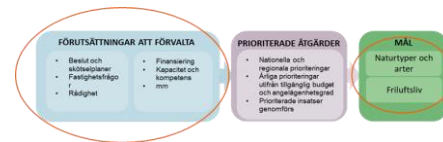
- Det är otydligt/oklart om resurser används effektivt och ändamålsenligt
- Det är oklart om dagens finansieringsmodell är effektiv (även Riksrevisionen har uppmärksammat det)

Vilket resultat strävar vi efter?

- Att ekonomiska resurser används på mest ändamålsenligt och effektivt sätt i relation till uppdrag, prioriteringar och mål.

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

- En analys av behov av förändringar för att åstadkomma en mer ändamålsenlig styrning mot de viktigaste behoven behöver genomföras. Den kommer att vara en insats i programmet, dvs inga förslag på förändringar redan i programmet.
- Analysen behöver omfatta alla delar av finansieringen (skötselschablon, kostsamma objekt, fastighetsinvesteringar, LIFE, mm) och olika möjligheter till styrning.
- Förtydligade mål och prioriteringar kommer vara en viktig grund för detta arbete (samt en ändamålsenlig uppföljning)

Förvaltare har kunskap och kompetens för att genomföra prioriterade åtgärder

Varför behöver vi denna förflyttning?

- Det är viktigt att förvaltare kontinuerligt har den kunskap och kompetens som behövs för att de ska kunna genomföra sitt uppdrag. För att nå detta behövs goda möjligheter till kompetensutveckling.

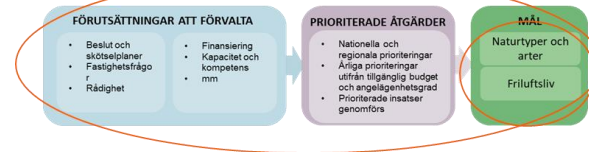
Vilket resultat strävar vi efter?

- Förvaltare har aktuella kunskaper om lämpliga metoder och kan ta del av erfarenheter från andra förvaltare samt av relevant forskning
- Förvaltare har förutsättning att göra effektiva, kunskapsbaserade prioriteringar och insatser för friluftsliv och naturskötsel.

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

- *Naturvårdsverket* jobbar strategiskt med kompetensutveckling genom kurser, seminarier, vägledningar mm om för att stärka genomförandet av prioriterade åtgärder för naturtyper, arter och friluftsliv. Förmedling av aktuell forskning är en viktig del.
- *Naturvårdsverket* och *förvaltarorganisationerna* arbetar gemensamt med insatser för att öka erfarenhetsutbyte mellan förvaltare

Stärka hela kedjan och ett kunskapsbaserat arbetsätt

Utveckling av arbetssätt för att i högre grad utgå från "system/nätverk" än objekt

Varför behöver vi denna förflyttning?

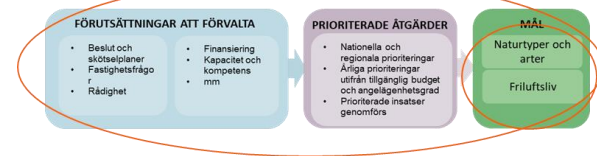
- Vi har idag fler än 5 000 skyddade områden. Ökningen av antalet har gått fort och vi är delvis kvar i arbetssätt med fokus på enskilda objekt. Arbetssätt som tar sig an hela systemet av skyddad natur behöver utvecklas för naturtyper, arter och friluftsliv.
- Tydliga krav finns att Natura-nätverket är avsett att fungera just som ett nätverk av skyddade områden, som sammantaget utgör en grundsten för att bevara biologisk mångfald i landskapet.

Vilket resultat strävar vi efter? (Mål?)

- Vi har rört oss mot mer "systemtänk" när det gäller hur våra skyddade områden fungerar som verktyg för biologisk mångfald och friluftsliv

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

- Detta är ett "tänk" som vi behöver främjas av *Naturvårdsverket*. I utarbetandet av programmet kommer vi bedöma om det räcker att ha med det som en ledstjärna i utvecklingen av de olika förflyttningarna eller om det också behövs egna insatser för just detta område. Arbetet behöver ske i nära dialog mellan skydd och förvaltning.
- *Naturvårdsverket* tar fram vägledning om ett förenklat system för att efterhand kunna tillhandahålla relevanta planeringsunderlag för förvaltningen av skyddade områden .

Kunskapsbaserat arbetssätt - ha bättre koll!

Varför behöver vi denna förflyttning?

- Vi har redan idag en hel del kunskap, men den används inte fullt ut och det finns svårigheter att sammanställa den, bland annat på grund av olika användning av termer och begrepp.
- Vi behöver samtidigt bättre kunskaper om det vi har i uppdrag att bevara och utveckla för att kunna arbeta effektivt och prioritera rätt. I dagsläget saknar vi en hel del kunskaper. Detta gäller både naturtyper, arter och friluftsliv.
- För naturtyper och arter kommer nya formatkrav i Naturdatabasen som ska vara ifyllda senast 2027 (och sedan löpande uppdateras), detta är krav vi gemensamt behöver ta oss an.

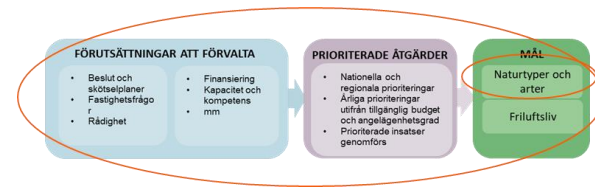
Vilket resultat strävar vi efter?

- Att vi (Naturvårdsverket, länsstyrelser och stiftelser) gemensamt utgår från bästa tillgängliga kunskap i vår planering och förbättrar den kunskap vi behöver för att kunna styra åtgärdsarbetet effektivt och löpande anpassa verksamheten efter behov.
- Vi kan leva upp till krav på dokumentation och rapportering för Natura 2000

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

- *Berörda organisationer* behöver bättre tillgängliggöra och tillvarata och befintlig kunskap
- *Berörda organisationer* behöver bidra till att förbättra vår kunskapsbas (start med det som är mest prioriterat)
- *Naturvårdsverket* behöver styra mot konsekvent användning av termer och begrepp

Förbättrade kunskaper om genomförande och resultat av arbetet av naturtyper och arter

Varför behöver vi denna förflyttning?

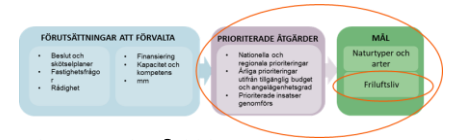
- Idag har vi en hel del brister i kunskap om:
  - genomförda åtgärder - både om vad som gjorts och åtgärdernas effekter
  - tillstånd och utvecklingstrender för naturtyper och livsmiljöer för arter i skyddade områden

Vilket resultat strävar vi efter?

- Vi har bättre kunskap om i vilken grad vi genomfört planerade åtgärder, hur långt de räcker i förhållande till bedömda behov, och vilka resultat de lett till
- Vi kan arbeta adaptivt med förvaltningen och lära oss mer om hur vi kan förbättra planering och resultat.
- Vi kan leva upp till krav på dokumentation och rapportering för Natura 2000

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

- *Naturvårdsverket*: Utvecklade naturtypsvisa vägledningar
- *Länsstyrelserna* och *Naturvårdsverket*: Omhändertagande av SDF-kraven
- *Naturvårdsverket*: Utvecklad uppföljning inkl stödsystem

Behovsstyrd kunskapsinhämtning och uppföljning för ett tillgängligt, hållbart friluftsliv

Varför behöver vi denna förflyttning?

- Det finns brister kring:
  - uppföljning av friluftsmålen
  - kunskap om friluftsliv och besökare, friluftslivets värden och effekter påverkan i skyddad natur (främja helhetssyn).
  - den årliga rapporteringen för länen inte är målstyrd

Vilket resultat strävar vi efter?

- Det är tydligt kring hur långt vi kommit i att nå friluftsmålen
- Vi 'äger' kunskap om friluftslivets värden (öka kunskap, hälsa, naturturism) samt möjlig negativ påverkan och har förutsättningar att arbeta mer/bättre proaktivt
- Ökad kunskap kring besökare för att kunna göra (riktade) insatser som ger stor effekt ur ex vis ett demokratiskt perspektiv. Områden är kända och besöks.

Behov av åtgärder för att åstadkomma förflyttningen?

- Utveckla behovsstyrd, regelbunden, systematisk uppföljning av friluftsliv (besökare, värden, effekter, hinder) inkl stödsystem (utifrån ett tydligare målstyrt arbetssätt)
- Utveckla länens återrapportering

Frågor?

Menti

Frågor och svar

Västerbotten: Kan ni utveckla angående mer systemtänk? Oavsett hur bra man är på att skriva beslut och skötselplaner kommer de att åldras, och en plan blir gammal efter 10 år. Volymen på uppdateringsbehovet är omöjlig att hantera.

Svar NV: Det kan finnas olika alternativ, vi behöver se över frågan, kan handla om att luta mer mot ökad information i andra vägledningsdokument mm, men vi behöver analysera olika alternativ.

Detta är förstås också en fråga vi behöver hantera i nära dialog med dem som arbetar med skydd. Vi som arbetar med förvaltning kanske har större insikt om problemen men de befintliga skyddade områdena, ”sjön”, medan skyddsprocessen fokusera på tillflödena – de mer linjära processerna.

Västra Götaland: Dialogen med skydd är jätteviktig! Härom året när vi hade gott om resurser ville vi prioritera uppdatering av ganska många angelägna skötselplaner. I väldigt många fall förutsatte det också uppdatering av skyddsbesluten, och de inom skydd gjorde inte samma prio. Det gjorde att det till slut blev ganska få planer som faktiskt kunde åtgärdas. Ofta måste ju även besluten uppdateras.

naturum Vålådalen: Vi får ofta höra att vi på naturum är viktiga, men i praktiken brister det. Vi vill komma in i basen för arbetet med naturvägledning, har mycket att bidra med utifrån våra kunskaper när det gäller förvaltning av naturområden, inte bara när det gäller det utåtriktade.

Svar NV: Naturumverksamheten är viktig. Den är en del av besöksförvaltningen. Det nya VVV fokuserar på viktiga förflyttningar. Alla verksamheter kommer därför inte beröras av en förflyttning. Men för att nå förflyttningen behöver vi arbeta tillsammans. Ex vis gällande kunskap. Där kan exempelvis naturumverksamheterna bidra.

Länsstyrelsen Jönköping: Visa-delen kan inte försvinna helt även om förvaltningen i bred bemärkelse är bra att ha som huvudfokus. Viktigt för planeringen även om fokus inte blir precis på hur skyltning bör ske. Besöksförvaltningsperspektivet viktigt.

Kommentarer och frågor från chatt

Tema naturum

naturum Vålådalen

naturumen kan föra in kunskap in i visa till organisationerna. Se oss som experter. Glöm inte att Naturumen har nära kontakt med många målgrupper som rör sig i naturskyddadeområden. Naturum kan för in mycket kunskap i våra organisationer. Framst då det gäller Visa.

naturum Västervik

naturum är en viktig del i rörelsen framåt, och bör vara en central del för att nå målsättningen.

NV:

Vi håller helt med att det finns mycket kompetens på naturumen och att de fyller en viktig roll i arbetet med den skyddade naturen. Vi tar med era tankar i arbetet men kan inte svara idag på vilket sätt naturum kommer in i måldokumentet.

naturum Vålådalen

Vi har förmåga att hjälpa er med det. Släpp in oss i det arbetet.

naturum Västervik

Bra! naturum är länk mellan myndighet, beslutsfattare

naturum Trollskogen

Naturum arbetar hela tiden med friluftsliv, skyddade områden och besökare. Vi har arbetssätt som vi gärna delar med oss av för måluppfyllnad. Vi har nätverk och kontakt med den breda allmänheten. Vi är en naturlig och befintlig länk mellan myndigheter och allmänheten. Vi informerar om varför vi behöver Värna, vad vi ska Vårda och vi är bra på att Visa.

Vi är många som sitter utlokaliserade i olika skyddade områden och ser vad som händer där, vad besökarna har för tankar och önskemål och känner därför våra besökare. Vi är en resurs för att lära känna besökarna, för att få en bild av slitage, behov m.m. i de skyddade områdena. Trender, hur besökarna betar sig och vad som behövs informera tionsinsatser kring. Vi är en resurs som lätt glöms bort.

naturum Vålådalen

Kan Ulrica förklara varför naturum inte är en del av förvaltningen?

Västerbotten

Håller med om att naturum behövs som kunskapsresurs i utvecklingsarbetet med VVV.

Kommentarer och frågor från chatt

Tema gränsmarkering och arealer

Länsstyrelsen Norrbotten:

Jag saknar fortfarande var gränsmarkering kommer in.

NV :
Vi kommer inte att gå in på specifika frågor idag. Frågan kring gränsmarkeringar är en del av den prioriteringsordning som vi ska ta fram.

Länsstyrelsen Norrbotten

Var gränsmarkering hamnar i prioritering är viktigt för oss i LstBd.

Vi alla talar oftast om antalet skyddade områden. Vi behöver också prata om arealen skyddad mark. Om vi ser på arealen skyddad mark som kommit till sedan 2019 så motsvarar detta att vi fått 4 till 5 nya förvaltande organisationer (oftast län). Bara i AC och BD län 180 000 ha.

Det behöver också förtydligas vilket anslag som ska bekosta gränsmarkeringen 1.16 eller 1.3 Stora arealer i norr ägs av SNV och då borde gränsmarkering bekostas av 1:16

Länsstyrelsen Jönköping

1:14 är nog det anslag som bör bekosta det.

Kommentarer och frågor från chatt

Tema planering och prioritering

Länsstyrelsen Västerbotten

Jag tycker NVs riktlinjer om prioriteringar inför att länen ska söka våtmarksmedel är ett bra exempel på hur tydliga riktlinjer utifrån naturvårdsdirektiven (etc) kan se ut. Prioritera rikkärr, svämängar

Länsstyrelsen Värmland

En fråga som inte nämnts så mycket men är viktig för effektiviteten är hur vi jobbar med genomförandet av skötseln. Troligen kan vi vinna mycket på att samarbeta mer och göra gemensamma upphandlingar och projekt. T.ex. LIFE och skyltupphandling

Länsstyrelsen Norrbotten

För att kunna arbeta in VVV i planer för 2025 bör det finnas underlag tidigt under hösten 2024.

Vilka är de viktigaste faktorerna,
anser du, för att ett värna-vårda-
visa ska fungera?

Menti.com

5176 8023

Vad händer nu?

NATUR
VÅRDS
VERKET

